

SZŰRŐ PRÓBA 38.

ELEMZÉS

MÉRTÉK

MÉDIAELEMZŐ

MŰHELY

www.mertek.eu

2021. SZEPTEMBER

„Informál. Kulturál. Szórakoztat. – A közös élményeken keresztül.” Ezek a tagolatlan, illetve hiányos mondatok szolgálnak a közszolgálati médiaszolgáltató küldetésének¹ szlogenjeként, amit a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt. honlapján olvashat az odatévedő látogató.

Nem kevesebbet állít magáról a törvény erejénél fogva közszolgálatinak nevezett médiaszolgáltató, mint hogy Magyarországon egyedül ő képes a jelentős közösségi események közvetítésével, a fontos közéleti kérdések megvitatásával a **valódi társadalmi egység** megteremtéséhez hozzájárulni. Kinyilatkoztatja, hogy egyedül a Közmédia (sic!) műsorai, tartalmai és szolgáltatásai alapulnak a **közösség hosszú távú érdekein**, szem előtt tartva a fogyasztói igényeket is. Egy nagyra törő vállalással zárul a küldetésről szóló kinyilatkoztatás: „a Közmédia az informálás, a szórakoztatás és kultúránk fenntartása révén ... minden ember számára a **legfontosabb, életminőséget javító köz-szolgáltatás** szeretne lenni”.

A Szűrőpróba sorozatunkban a közmédiának műsorkínálatának csak egy, bár kiemelt jelentőségű szegmensével, a televíziós hírműsorokkal foglalkozunk, de jórészt éppen ezekben a műsorszámokban kellene megtörténnie „a fontos közéleti kérdések” megvitatásának a „valódi társadalmi egység” megteremtése jegyében. A szeptember 29-i híradókat vizsgálva arra helyeztük a fókuszot, hogyan járul hozzá a „valódi társadalmi egység” létrejöttéhez az állami televízió.

Mind az este hattól, mind a fél nyolckor kezdődő műsorokban az eredmények és sikerek bemutatásán volt a hangsúly. Magyar és közép-európai sikerek adták egyfelől a hírműsorok témáját, így hírt adtak arról, hogy visszakapják a gyermeket nevelő szülők jövőre az idén befizetett személyi jövedelemadójukat, és 200 ezer forintra növekszik a minimálbér, ezen kívül beszámoltak Orbán Viktor csehországi látogatása kapcsán a virágzó cseh-magyar kapcsolatokról, és arról, hogy Közép-Európa nélkül a nyugati gazdaságok nem tudnak működni, valamint, hogy növekszik Közép-Európa befolyása az Unióban. Az esti híradóban hosszabb összeállítást közöltek Áder Jánosnak az Európa Tanács parlamenti közgyűlésén elmondott, a környezetvédelemmel foglalkozó felszólalásáról, felsorolva a klímasemlegesség érdekében elért magyar intézkedéseket és eredményeket.

Nagyobb terjedelmű összefoglalót kapott a hazai és az európai vírushelyzet, az adás végén pedig a vadászati kiállítás kísérő programjaként a vadgazdálkodásról és természetvédelemről szervezett konferenciáról, valamint a kiállítás „programdömpingjéről” készítették riportokat, a 10 perces blokkot a Dubai Világkiállítást promotáló műsorelem zárta.

Az ellenzék háza táján az állami híradó szerint nem történt semmi említésre méltó, ugyanis ez alkalommal, 2021. szeptember 29-én, egy nappal az ellenzéki előválasztás után, a szavazatszámolás napján nem számoltak be egyetlen hírben sem az ellenzéki pártok eseményeiről, sőt a több százezer választót aktivizáló ellenzéki előválasztás részvételi adatairól sem esett szó. Elmaradt a máskor szokásos „pártpercek”; „saját jogú” ellenzéki témák nem jelentek meg, noha az MTI is hírt adott egykettőről,² bár másokat, például az LMP információszabadság-napi közleményét az állami hírügynökség nem tette közzé³. Maga az ellenzék viszont téma volt, 11-12 perces blokkokat szenteltek annak, hogy lerántsák a leplet az állítólagos ellenzéki machinációkról a gyermekvédelmi törvény elleni brüsszeli támadás, vagy a ElkXurtuk film vetítéseinek szabotálása kapcsán, és hogy nyomatékossítsák, minden ellenzéki akció mögött Gyurcsány Ferenc áll. Ezek az ellenzéket negatív színben feltüntető beszámolók

¹ https://dunamsz.hu/kuldetes/?lang=hu_hu

² <https://lmp.hu/aktualitasok/633-811-en-vettek-reszt-az-elovalasztason/>

³ <https://lmp.hu/aktualitasok/megtagadta-az-mti-az-informacioszabadsag-napjan-az-lmp-kozlemenyek-kozvetetelet/>

a nemzeti főadó, a Duna televízió híradójának több mint az egyharmadát tették ki, a fél nyolcas nagyhíradó sporthírek nélkül számított műsoridejének pedig az egynegyedét.

Elöl járunk a (klíma)harcban

Az állami hírműsorokban a környezetvédelemről nem sokszor esik szó, arról azonban mindig beszámolnak, ha Áder János államfő, aki magát a klíma- és bolygóvédelem első számú hazai szószólójaként határozza meg, megnyilatkozik valamilyen kérdésben. A szeptember 29-i adásban Ádernek az Európa Tanács strasbourgi parlamenti közgyűlésén elmondott beszédéről készítettek négy és fél perces összefoglalót, amelyben a köztársasági elnök a 2015-ös párizsi klímamegállapodással összefüggésben arra figyelmeztetett, hogy távolabb vagyunk a párizsi céloktól, mint az elfogadás pillanatában voltunk. A híradásból kiderült, ez főként globálisan értendő, a problémák a körülöttünk lévő országokban jelentkeznek, amit a természeti katasztrófák, például a németországi és belgiumi árvizek, az oroszországi erdőtüzek is jeleznek. Magyarország azonban eredményes. Áder sikerekről szóló listáját a hírműsor részletesen leközzétítette: hazánk már 32%-kal csökkentette a szén-dioxid kibocsátását, törvénybe foglalta, hogy 2050-re eléri a klímasemlegességet. Megszűnik a szén energetikai célú felhasználása, minden esztendőben megduplázzuk a naperőművi kapacitásunkat, 2030-ra csak elektromos meghajtású buszokat állítunk forgalomba, és addigra magyarországi áramtermelés 90 %-a is már CO₂ mentes lesz. A műsorelemben bejátszottak egy részletet az ENSZ főtitkárának, Antonio Guterresnek az ET-nek küldött videoüzenetéből, Németh Zsolt fideszes képviselő, a magyar külügyi bizottság elnöke pedig arról nyilatkozott, hogy a környezetvédelemnek az emberi jogok közé kellene tartoznia.

Mindezekből az intézkedésekből az állami hírműsor közvetítése révén az a kép bontakozott ki, hogy Magyarország, azaz a magyar kormány, a környezetvédelem érdekében rendkívül elkötelezett politikát folytat. Azon kívül, hogy a mindennapokban ezzel ellenkező, antizöld intézkedésekkel szembesülhet az állami híradó nézője is, a fakivágásoktól a települések túlkövezéséig, a Paks II. programtól a Fertő-tavi és balatoni beépítésekig, az Áder János által sikerként tált 2050-es klímasemlegességi céldátum elérésének a módját illetően vannak szakmai kételyek. Magyarország jelenleg a szennyezőbb országok közé tartozik a GKI vizsgálata⁴ szerint, a szén-dioxid csökkentés mértéke terén az Unióban a középmezőnyhöz tartozunk.

A kormány szeptember 10-én fogadta el az EU-s kötelezettség mentén elkészített Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiát⁵, amely a klímasemlegesség megvalósulásához vezető útirányokat vázolja fel. Az európai államok stratégiáit, így a magyart is, az Európai Klíma Akcióhálózat (Climate Action Network) kormányoktól független tagjai értékelték.⁶ A hírműsor napján nyilvánosságra hozott jelentésükben azt állapították meg, hogy a stratégia akkor mutathat helyes irányt a törvényben kitűzött klímasemlegességhez, ha az három felvázolt lehetőség közül azt az utat választja, amely szakít az atomenergiától és az orosz gáztól való függőség kényszerpályájával, és az energiahatékonyság fokozása és a megújuló energiaforrások széles skálájának kiaknázása mellett teszi le a voksát. Áder János felszólalásából az állami hírműsor a drámai európai, illetve globális helyzetre vonatkozó állításokat és a hazai sikeres klímaharcot emelte ki, azt sugallva ezzel, hogy a természeti katasztrófák

---

⁴ <https://piacesprofit.hu/klimablog/magyarorszag-is-a-szennyezok-kozott-kemeny-feladat-lesz-a-klimacelok-elere-se-az-eu-nak/2/>

⁵ <https://kormany.hu/dokumentumtar/nemzeti-tiszta-fejlodesi-strategia>

⁶ <https://mtvsz.hu/hirek/2021/09/ne-feledjuk-nemzeti-strategiak-a-klimasemlegesseg-zalogai>

elkerülik Magyarországot, mert a kormány időben meghozza a helyes lépéseket a klímavédelemben. Ez azonban helytelen, leegyszerűsített üzenet. A létező szakmai kritikák bemutatása nélkül nem alkalmas a tájékoztatás arra, hogy a környezetvédelem ügyében a nézők a releváns információk alapján önállóan alakíthassák ki álláspontjukat például a magyar helyzetről.

Dezinformálás felsőfokon – a tények kontra kormányzati narratíva

Az állami hírműsoroknak állandó témája a sikerpropaganda mellett a magyar kormány „Brüsszellel” szemben folytatott harca, a „Brüsszelből” érkező nyomás elhárítása érdekében megtett erőfeszítésekről szóló részletes beszámolók. Ezekben az a közös kiinduló pont, a közvetített kormányzati narratíva, hogy Magyarországot mindig igaztalanul vádolják, a támadások pedig valójában a magyar szuverenitás ellen irányulnak, legyen szó migrációról, az uniós pénzek elosztásáról vagy a gyermekek egészséges lelki, testi, szellemi fejlődéséről.

Az ilyen híryanagyokra az a jellemző, hogy van minimális ténybeli alapjuk, ám a feldolgozásmód egyértelműen elfogult, és a féligazságot megalapozatlan információkkal, álhírekkel tudatosan nagy hazugsággá kerekítik. Nem követik a hiteles és pontos tájékoztatásra vonatkozó, a Közzolgálati kódexben lefektetett irányelveket, a nézők kormánypropagandát láthatnak kiegyensúlyozott tájékoztatás helyett.

A vizsgált adásban Hidvéghi Balázs fideszes EP képviselő arról értekezett, hogy a gyermekvédelmi törvény miatt támadja Brüsszel Magyarországot, mert Magyarország nem akarja beengedni az LBMTQ aktivistákat az óvodákba. Ezért küldtek egy bizottságot Magyarországra, amelynek tagjai LBMTQ aktivisták és migráns párti politikusok, idézte a hírműsor az Origo előző napi cikkét. Az online lap szerint a bizottságnak eleve olyan tagjai vannak, akik Magyarország-ellenesek, a vezetője folyamatosan bírálja hazánkat, most épp a gyermekvédelmi törvény miatt. Egy másik tag pedig vállaltan leszbikus svéd EP képviselő, aki, hangsúlyozták, két éve a költségtérítését szabálytalanul használta fel, és aki szerint a gyermekvédelmi törvény csorbítja a jogállamot. A bizottság tagja továbbá a momentumos Donáth Anna is, aki folyamatosan a hazáját támadja Brüsszelben, visszhangozták a fideszes vádat az állami híradóban. Felhánytorgatták, hogy a bizottság Budapestre érkezése után az utcán megállítva nem volt hajlandó válaszolni az M1 azon kérdésére, hogy mi a probléma a gyermekvédelmi törvénnyel. Utóbb persze tartott a bizottság hivatalos sajtótájékoztatót⁷ a tapasztalatairól, de egy nappal később az már nem volt érdekes az állami híradónak.

A híradásban bejátszották az Alapjogokért Központ projektvezetőjének a Kossuth rádióban elmondott szavait, aki egyszerűen csak a „heten vannak, mint a gonoszok” bon mot-nak szánt megjegyzéssel illette a bizottság tagjait. (Az Origo „őrült nők delegációja”⁸ minősítését azért nem merték kihangsúlyozni.) Hidvéghi Balázs erre az alkalomra készített videóját is bejátszották, aki kinyilatkoztatta, „ha Gyurcsány és az emberei kerülnének hatalomra, sorra teljesítenék az összes brüsszeli elvárást: betelepítenék a migránsokat és ráengednék a gyerekekre az LBMTQ aktivistákat.” A műsorelemben megszólalt még Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter is, aki tovább pontosította a bizottság tevékenységével kapcsolatos álláspontot: Magyarország gyalázása miatt érkeznek az illetők, hogy a nem túl jó állapotban lévő magyar ellenzéknek elvtársi segítséget nyújthassanak.

⁷ <https://hu.euronews.com/2021/10/01/elo-a-jogallamisagot-vizsgalo-ep-bizottsag-sajtotajekoztatoja-budapesten>

⁸ <https://www.origo.hu/itthon/20210930-hidveghi-balazs-orult-nok-delegacioja-a-hazankba-erkezo-libe-bizottsag.html>

Ha a híradást megvizsgáljuk, egyetlen tényt találunk, ami kétségkívül igaz: Magyarországra érkezett az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságának (LIBE) a delegációja. Ennél több valódi és hiteles információ nem lelhető fel az állami televízió tájékoztatásában. A kiindulás is hamis – a LIBE bizottság nem a kormány által következetesen gyermekvédelminek nevezett, a valóságban homofób kirekesztésre vonatkozó szabályokkal megtűzdelt törvény miatt vizsgálódik, hanem utóvizsgálatot folytatott azzal kapcsolatban, hogy a magyarországi jogállamiságról az Európai Bizottság és az EP által elfogadott 2018-as Sargentini -jelentést követően mi történt a kifogásolt területeken. A bizottság megbízatása arra terjedt ki, hogy a jogállami normák magyarországi érvényesüléséről tájékozódjon, és azt is fel akarták mérni, milyen mértékben érvényesül a sajtó és a tudományos élet szabadsága hazánkban.

A kormány természetesen tisztában volt a bizottság mandátumával, hiszen ezért szerveztek találkozót a belügyminiszterrel, az igazságügyminiszterrel, a Kúria és az Alkotmánybíróság képviselőivel. A tények azonban nem zavarták az állami híradót, ők azt a kormánypárti üzenetet közvetették, hogy Brüsszel LMBTQ aktivistákat akar rászabadítani az óvodás gyerekekre, és meg is teszi, ha az ellenzéken múlik. Ennek a narratívának valóság alapja nincsen, teljes dezinformáció, amit viszont a kormánypárti politikusok megszólalásai nyomán teljes hangerővel hirdet az állami televízió.

Szűrőpróbáink során ritkán találoztunk az állami hírműsorban ennyire félrevezető, a valós történéseket teljes mértékben figyelmen kívül hagyó, hírként tálalt szintiszta propagandával. A médiatörvényben vagy a Közszolgálati kódexben körülírt közszolgálatiáshoz ennek a tájékoztatásnak, hírszolgáltatásnak semmi köze nincs, nem is nevezhető annak. Még csak nem is egyszerűen elfogult, véleményes tartalmakat közlétező médiaszolgáltatás zajlik a „mindannyiunk közös áldozatvállalásából” fenntartott tartalomgyártó állami vállalatnál. A közéleti tematikájú műsoraival kizárólag a kormányt szolgálja, a műsorok szerkesztését a kormányzati elvárásoknak megfelelően alakítja, a küldetésének céljai között megfogalmazott „valódi társadalmi egységet” úgy kívánja megteremteni, hogy a kormánypárti világot magasztalja, az azon kívüli világot pedig jelentéktelennek és ellenségesnek ábrázolja.

Hír helyett vélemény

Az ellenzéki előválasztásról az állami hírműsorok sokáig nem vettek tudomást. Az előválasztás kezdetét megelőzően egy alkalommal, az első miniszterelnök-jelölti vitát követően, szeptember 14-én az M1-en⁹ az Alapjogokért Központ elemzője igyekezett az „előválasztásnak nevezett procedúra” jelentőségét kibővíteni, Gyurcsány Ferenc rendezte színjátékként aposztrofálva az ellenzéki összefogás megmértetését. Az előválasztás 10 napja alatt aztán semmilyen híradás nem jelent meg az állami médiaszolgáltatásban róla, de még az állami hírügynökség hírlistájában is hiába keresnénk az előválasztásról szóló beszámolót, nem született egyetlen hír sem az országszerte százezreket megmozgató politikai eseményről.

Az állami híradó egy nappal az előválasztás után foglalkozott a témával. De ekkor sem tudósított róla tárgyyszerűen és hitelesen. Alapvető információk maradtak ki a tájékoztatásból, például elmaradt a szavazók számának közlése, pedig a részvételi adatok már délelőtt rendelkezésre álltak. Az előválasztás eljelentéktelenítésére irányuló állami híradós kommunikációval nyilvánvalóan ellentétes lett volna a több mint 630 ezer választópolgár részvételének a közzététele. A szavazatszámolás ekkor még javában folyt, ugyanakkor a vizsgált hírműsorok már megnevezték a nyertest. „Elemző: Gyurcsány Ferenc a győztes” címmel szerkesztették mindkét adásba az előválasztással kapcsolatos hírt, amelyben azt

---

⁹ <https://hirado.hu/belfold/video/2021/09/14/ellenzeki-elovalasztas>

harsogták, hogy Gyurcsány Ferenc nyerte a baloldali előválasztási színjátéknak titulált eseménysorozat első fordulóját. Mivel egyértelmű, hogy a DK elnöke mindenkit maga alá gyűrt a baloldalon, így szinte teljesen mindegy, hogy melyik miniszterelnök-jelölt végez az élen, a győztes valójában Gyurcsány Ferenc, állította az állami televízióban gyakran megszólaltatott XXI. század Intézet vezető elemzője.

A hírben információt közöltek a „kiszivárgott” adatok alapján a miniszterelnök-jelölti választás állásáról, miszerint Dobrev Klára, Karácsony Gergely, Márki-Zay Péter, Jakab Péter és Fekete-Győr András a sorrend, ugyanakkor azt hangsúlyozta az elemző, hogy az a lényeg, hogy a második fordulóba Gyurcsány legmegbízhatóbb szövetségese, a felesége és Karácsony Gergely, a bábja bejutott, a Jobbik és a Momentum elnökével pedig leszámolt Gyurcsány, akinek egyébként a 2010 előtti világ visszahozatala a célja.

Ez a híradás egy sajátos műsorelem volt, hiszen az alapinformációt, hogy ti. ellenzéki előválasztást tartottak, éppen csak megemlítették, és rögtön a következő szint, a nem részletezett esemény kommentálása következett. A történést rögtön az értékeléssel, a magyarázattal együtt tálalták, megadva a kulcsot ahhoz, hogy mit is gondoljanak a nézők az ellenzéki előválasztásról. Az értékelés azonban semmiképpen nem nevezhető független szakmai véleménynek, hiszen az elemző olyan szervezet vezető munkatársa, amelyet mindig segítségül hív a kormány vezérelte média, ha a kormány álláspontját kell „szakértői” köntösbe burkolva megerősíteni, igazolni.

Az állami hírműsor szerkesztőinek eszébe sem jutott, hogy az előválasztásról más értékelő véleményt is közvetítsenek, esetleg megkérdezzenek eltérő álláspontot képviselő politikai aktorokat. A csaknem két perces műsorelem célja az volt, hogy az ellenzéki mozgósítás és voksolás jelentőségét kétségbe vonja, a vezető ellenzéki szereplőket pedig az összegyurcsányozással hiteltelenítse.

Szigorúan szelektált adatok

Bár az előválasztásról szóló hírnél számokat nem közöltek, a műsorokban soron következő „Nézőpont: Hatástalan az előválasztás” címmel közzétett hírben már számokkal ismertették a Nézőpont Intézet friss közvélemény-kutatásának az eredményeit azzal kapcsolatban, hogy változott-e a két politikai tábor nagysága az ellenzéki előválasztás, illetve a kormánypárti „Stop Gyurcsány! Stop Karácsony!” elnevezésű aláírásgyűjtési kampány hatására. Az eredményekből az látszott, hogy hibahatáron belüli a változás, azaz azonos hatást fejtett ki a két mozgósítás, legalábbis a biztos szavazók körében. A Fidesz 53 %-ot, az egyesült ellenzék a szavazatok 45 %-át szerezne meg, az előző hónap számaihoz hasonlóan, hogyha most lenne a választás, közölték. (A Republikon is végzett felmérést, nála a biztos szavazók körében a Fidesz 44, az ellenzék 52 %-on áll szeptemberben. A Závecz Research szerint pedig a Fidesz 48%, az ellenzék 50%-os pártválasztók körében.¹⁰)

Az tipikus, hogy az állami híradásokban kizárólag a kormányhoz közelálló Nézőpont Intézet közvélemény-kutatási adatait használják, ami gyakran a kormánypártok javára torzít. Most viszont azt tapasztaltuk, hogy a közvélemény-kutató megállapításait is tovább torzították az állami híradóban azzal, hogy megtévesztő címmel tálalták a hírt. Annak ellenére, hogy a kutatóintézet szó szerint azt állapította meg, hogy „a baloldal előválasztása és a jobboldal aláírásgyűjtése azonos hatással járt: szeptember hónapban csak a hibahatáron belül változott a két politikai tábor közötti különbség”, az állami televízió ezt úgy interpretálta, hogy hatástalan volt az előválasztás. A számos közvélemény-kutatási adat közül pedig éppen azt ítélték közlésre méltónak, amelyik a legnagyobb Fidesz fölényt mutatja. A Közzolgálati kódex a hírek, az időszéri politikai műsorok sokoldalúságának, tárgyilagosságának és kiegyensúlyozottságának, a vitatott kérdések ismertetésének, a vélemények,

---

¹⁰ <https://kozvelemenykutatok.hu/havipartpreferenciak/>

nézetek sokféleségének bemutatására vonatkozó elveinek a teljesülése nem volt felfedezhető sem ebben a híradásban, sem a műsorok egészében.

Az MTVA 2020. évi üzleti jelentésében¹¹ az szerepel, hogy az M1 híradók napi elérése tavaly 1,2 millió ember volt. Tovább pontosítva ez a szám már kisebb, az M1 csatorna 19:30-as híradóját naponta 132 ezren követték, az elért közönségaránya 3,3%, az elért nézőszám, tehát akik legalább 1 percre odakapcsolnak a híradóra, 333 ezer fő volt. A nemzeti főadó, a Duna televízió 18 órakor kezdődött hírműsorát naponta átlagosán 80 ezren nézték, a legalább egy percre az adásba kapcsolódók száma pedig 135 ezer fő volt. Minimálisan ennyi nézőt vezet tehát félre a köz áldozatvállalásából működő állami televízió, ennyi embert csap arcul akkor, amikor a küldetése szerinti „valódi társadalmi egység” megteremtése és a nézők kiegyensúlyozott tájékoztatása helyett kizárólag a kormány üzeneteinek a továbbítását, felhangosítását végzi.

Az elemzést a Mérték megbízásából Bencsik Márta készítette.

---

¹¹ https://mtva.hu/wp-content/uploads/sites/17/2021/06/MTVA-2020_%C3%A9vi_besz%C3%A1mol%C3%B3_k%C3%B6zz%C3%A9tteni.pdf